

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนโดยชุมชนตำบลเสม็ดได้ อำเภอ บางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมศักยภาพ พื้นที่ เรื่องราวต่างๆ ของชุมชนที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว 2) เพื่อพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน และยกระดับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) เพื่อให้เกิดรูปแบบกลไกแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการ พัฒนา 4) เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตของชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและการกระจาย รายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน เพื่อให้เข้าใจประเด็นที่ศึกษาอย่างครบถ้วน ผู้วิจัยจึงแบ่งผล การศึกษาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ศักยภาพของพื้นที่เพื่ออธิบายสภาพของ ของชุมชนตำบลเสม็ดได้ ด้านความเป็นมาของ ชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อมูลต่างๆ ไป
2. ศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อยกระดับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
3. รูปแบบกลไกแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของ คนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา
4. สร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตของชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและการกระจาย รายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

4.1 ศักยภาพของพื้นที่

4.1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การจัดเวทีประชาคมในพื้นที่พบว่า มีความเป็นมาที่น่าสนใจดังนี้

1) วัดหัวสวน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพวัดหัวสวน เปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจของคน ชุมชนตำบลเสม็ดได้ในการเคารพบูชา จากการสัมภาษณ์พระอาจารย์มานิต เลขานุการเจ้าอาวาสวัด หัวสวน กล่าวว่า การสร้างอุโบสถสแตนเลสมาจากความคิดของพระครูภาวนาจริยกุลท่านเจ้า อาวาสวัด ที่เห็นว่าโบสถ์หลังเก่ามีความชำรุดทรุดโทรมมากแล้ว อยากจะสร้างขึ้นมาใหม่ให้คงอยู่

ยาวนาน จากการศึกษาพบว่าสแตนเลสเป็นวัสดุที่สามารถอยู่ได้เป็นพันปี ในขณะที่ปูนจะมีอายุอยู่เป็นร้อยปี ท่านจึงตัดสินใจออกแบบโบสถ์สแตนเลสขึ้นมา พร้อมกับหาบริษัทรับเหมาก่อสร้างและเริ่มก่อสร้างเมื่อเดือนเมษายน 2552 เสร็จสิ้นในเดือนธันวาคม 2553 โดยเจ้าอาวาสเป็นผู้ออกแบบ และควบคุมการก่อสร้างเองอย่างใกล้ชิด ใช้งบประมาณ 50 ล้านบาท อุโบสถ กว้าง 7.50 เมตร ความยาว 18 เมตร ความสูง 6.50 เมตร หลังนี้ ถือว่าสำเร็จได้ด้วยแรงศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งมาบริจาคเงินโดยทางวัดไม่ได้บอกบุญเรียไรใดๆ ทั้งสิ้น สำหรับอุโบสถสแตนเลสหลังนี้ สร้างบนฐานคอนกรีตสูงจากพื้นดิน ด้วยฝีมือและแรงงานของพระลูกวัด มีรั้วสแตนเลสลายธรรมจักรประดับเสาหางสาคาบโคมไฟโดยรอบ ตัวอุโบสถสร้างจากสแตนเลสทั้งหลัง ยกเว้นพื้นที่ปูด้วยหินแกรนิต ด้านหน้ามีพระสิวลีประดิษฐานอยู่ ส่วนด้านหลังมีพระพุทธรูปมหาลาภประดิษฐานเป็นประธาน ซึ่งกำลังรอช่างจากทางภาคเหนือมาประดับอัญมณีต่างๆ หากเสร็จสมบูรณ์แล้วคงจะงดงามมาก โบสถ์หลังนี้มีประตูเข้าทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ด้านละ 2 ช่อง เหนือช่องประตูเป็นภาพพระพุทธรูป ๒ องค์ ใบบระกา หางหงส์ ทำจากสแตนเลสขึ้นรูป และอีกรอบอาร์กอน หน้าบันและหน้าต่างเป็นรูปพระพุทธรูป และเทวดาต่างๆ ด้วยเทคนิคกัดกรดและลงสีเหลือง ส่วนด้านนอกอุโบสถและลายสแตนเลสเป็นรูปพระอรหันต์ 80 องค์ ชายล่างเป็นภาพแสดงเสวยชาติของพระพุทธรูป โดยวิธีพ่นแอร์บรัช เช่นเดียวกับภาพชาดก 10 ชาติ ของพระพุทธรูปในอุโบสถ

นอกจากโบสถ์สแตนเลสแล้วยังมี โบสถ์ วัดเก่า อายุประมาณหนึ่งร้อยปี มีการสร้างแบบล้านช้างที่ควรอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างมาก และยังมีพระพุทธรูปที่ชาวบ้านเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระปางบำเพ็ญทุกขกิริยา หรือ “หลวงพ่อดอม” ซึ่งปกติจะประดิษฐานอยู่บนศาลาการเปรียญ เมื่อมีงานประจำปีของวัดทุกครั้ง จะนำมาให้ประชาชนสรงน้ำ ปัดทอง ซึ่งงานประจำปีของวัดหัวสวนจะจัดหลังฤดูเก็บเกี่ยวผลมะม่วงแล้ว เป็นช่วงฤดูฝนพอดี

2) ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดหัวสวน

ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดหัวสวนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับคนในยุคนี้อที่พอหาเวลาว่างในช่วง 3-5 วันมาปฏิบัติธรรมได้ ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดหัวสวน เป็นสถานที่เผยแพร่หลักธรรมที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวและขัดเกลาจิตใจของทั้งคนในและนอกจังหวัดฉะเชิงเทรา มีลักษณะดำเนินงานโดยแบ่งงานกันในหมู่พระลูกวัด โดยมีแกนนำเป็นเจ้าอาวาสพระครูภาวนาจริยคุณ (ประยงค์) คณจิโร ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลเสม็ดได้ เจ้าอาวาสวัดหัวสวน และเจ้าสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดฉะเชิงเทราแห่งที่ 20 ร่วมกับพระสงฆ์ในวัด ทั้งนี้ได้ชาวบ้านในชุมชนก็มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในวัดนี้ด้วย

การอบรมฝึกปฏิบัติเน้นการวิปัสสนากรรมฐานที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดหัวสวนจะจัดเป็นช่วงเวลาอบรม 3 วัน 2 คืน มีกิจกรรมหลักเป็นการนั่งสมาธิ และการเดินจงกรมเพื่อฝึกวิปัสสนากรรมฐาน โดยผู้เข้าฝึกทุกท่านต้องปฏิบัติตามกฎของวัดอย่างเคร่งครัด เช่น ห้ามส่งเสียงดัง ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารทุกชนิด เพื่อให้ฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ทุกท่านจะได้รับการดูแลจากพระครูผู้มีความรู้ความชำนาญในด้านพระพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิด ประโยชน์ที่ผู้เข้าอบรมจะได้รับ คือ การนำเอาหลักศีลธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รู้จักดำเนินชีวิตอย่างมีสติ สร้างจิตสำนึกให้รู้จักบุญคุณและตอบแทนคุณและการรู้จักให้ผู้อื่น จากการดำเนินการของศูนย์ที่ผ่านมา มีผู้ที่เข้ารับการอบรมหลากหลายกลุ่ม เช่น เด็กนักเรียน ข้าราชการ และบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและนอกจังหวัด

4.1.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านอาหาร

1) กลุ่มปลาร้า

จากการสัมภาษณ์แกนนำกลุ่มปลาร้า คุณกัลยา ศรีสวัสดิ์ ได้อธิบายถึงลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน ซึ่งจุดเริ่มต้นมาจากแกนนำของกลุ่มคือ ซึ่งในระยะแรกประสบปัญหาปลาในบ่อเลี้ยงได้ขายเป็นจำนวนมาก จึงได้มีการนำปลาที่ขายมาแปรรูปเป็นปลาร้า เพื่อเพิ่มมูลค่าและลดการขาดทุนจากการเลี้ยงปลา โดยอาศัยภูมิปัญญา การผลิตปลาร้าที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งปลาร้าที่คุณกัลยาทำนั้นเป็นแบบปลาร้าแห้งสำหรับการทอด และทำปลาร้าหลน รสชาติได้รับการยอมรับว่าอร่อย เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในพื้นที่ ทั้งนี้ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการผลิตปลาร้าก็คือ ผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง ที่สามารถบริหารจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับการผลิตปลาร้าให้ผ่านลุล่วงไปได้ด้วยดี และความสามัคคีของสมาชิกกลุ่ม เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการผลิตปลาร้า เพราะการที่ปลาร้าจะผลิตมาเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ต้องอาศัยความร่วมมือของคนในกลุ่ม เพราะเมื่อสมาชิกกลุ่มปลาร้าตั้งใจ และได้ใส่ใจ เข้าไปในการร่วมกันผลิตปลาร้า จะส่งผลให้ได้ปลาร้าที่มีรสชาติดี ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสนามช้าง

จากการสัมภาษณ์แกนนำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสนามช้าง คุณสุวิดี โอ่งเจริญ ได้กล่าวถึงความเป็นมาของกลุ่มโดยเริ่มต้นมาจากการผลิตลูกชิ้นหมู ต่อมาได้มีการพัฒนาการผลิตภัณฑ์ตามสถานการณ์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความต้องการของผู้บริโภค มาเป็น หมูขบ ไก่ขบ ปลาขบ แหนม กุนเชียง โดยมีลักษณะดำเนินงานในระบบเศรษฐกิจชุมชน เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เป็นการนำวัตถุดิบทางธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์และ

สร้างรายได้ให้กับครอบครัว มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารงาน การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐและเอกชน ได้มีสมาชิกสมัครเข้าร่วมกลุ่มจากคนในชุมชนผู้ว่างงาน มีแกนนำที่มีความรู้ความสามารถ มีความขยันอดทน เสียสละเพื่อชุมชน สามารถแก้ไขสถานการณ์ตามวิกฤตเศรษฐกิจ เพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความยั่งยืนสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายในปัจจุบัน ได้แก่ ปลาชีวแก้ว ปลาตะเพียนด้มเค็ม ปลาร้าสามรส ปลาร้าคั่วกลิ้ง ปลานิลแดดเดียว ปลาสามรส ปลาสามรส กุ้งสามรส ก้างปลาทอด จากการผลิตได้ขอรับรองคุณภาพอาหาร จาก “เซลล์ชวนชิม” มีการขึ้นทะเบียน และเข้าร่วมกิจกรรมการคัดสรรผลิตภัณฑ์ OTOP โดยได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ 4 ดาว จากสำนักงานพัฒนาชุมชน

ด้านปราชญ์ชุมชน

1) สานกระเจาดและทอเสือก

จากการสัมภาษณ์ นางบุญนาค พ่วงเจริญ พบว่าผู้มีความรู้ในการทอเสือกและนางบุญเลื่อน สุขพิชัย ผู้มีความรู้ในการสานกระเจาดไม้ไผ่ เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านทักษะอาชีพที่ได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ส่งผลให้เกิดอาชีพและรายได้ของครอบครัวและลดรายจ่ายภายในครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงไว้ เพื่อให้คนรุ่นต่อไปได้ศึกษาและเรียนรู้

2) ตะเกียงกะลา

จากการสัมภาษณ์ นายบุญเรือง ดันเจริญ พบว่า การทำตะเกียงกะลาเกิดจากภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่นเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยทำจากวัสดุกะลามะพร้าวที่มีอยู่ในชุมชน มาผลิต “ตะเกียงกะลา” สามารถยกระดับเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนและได้เข้ารับการลงทะเบียนในฐานะข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดฉะเชิงเทราและฐานข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดได้

ด้านพิธีกรรมพื้นบ้าน

จากการสัมภาษณ์ นายเลียง เปี่ยมเจริญ พบว่า เมื่อปี พ.ศ.2525 ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านพิธีกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ จากนายผึ่ง รูปหอม ผู้เป็นอาของนายเลียง เปี่ยมเจริญ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องพิธีเซ่นผี หรือพิธีสู่ขวัญคู่บ่าวสาว งานพิธีทรงเจ้า ผู้นำรักษาสีลอุโบสถ ยกศาลพระภูมิเจ้าที่ เพื่อการสืบทอดพิธีกรรมพื้นบ้านและการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่อยมา ต่อมาช่วงปี พ.ศ.2550 นายเลียง เปี่ยมเจริญ ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้พิธีกรรมพื้นบ้านให้กับ นายชัชวาล บุตรเจริญ ผู้เป็นหลาน

ด้านเกษตร

1) กลุ่มปื๋อหมักชีวภาพ

จากการสัมภาษณ์ นางปอง ผาสุก พบว่า กลุ่มปื๋อหมักชีวภาพ มีลักษณะดำเนินงานในระบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เป็นกลุ่มที่เริ่มต้นมาจากกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา แต่ประสบปัญหาการทำนากุ้งทำให้ผลผลิตต่ำเนื่องจากน้ำในบ่อกุ้ง และปลามีสภาพที่ไม่เหมาะสมทำให้กุ้งและปลาตาย ส่งผลต่อสภาพดินเสียและเกิดสภาวะการขาดทุนจากการประกอบอาชีพดังกล่าว เมื่อประสบกับปัญหาดังกล่าวจึงพยายามศึกษาหาความรู้ทางเกษตรทุกด้าน เพื่อเลือกนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา โดยการศึกษาค้นคว้าจากสื่อต่างๆ ด้วยตนเอง และหน่วยงานภาครัฐ เช่น เกษตรอำเภอบางคล้า สำนักงานพัฒนาที่ดิน ศูนย์พัฒนาการเกษตรเขาหินซ้อน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ตลอดจนการศึกษา ดูงานจากแหล่งเรียนรู้อื่น แล้วรวมกลุ่มกัน โดยมีการเสนอความเห็นกันว่าจะเลือกทำปื๋อหมักชีวภาพและจุลินทรีย์ เนื่องจากมีวัตถุดิบอยู่แล้ว เช่น ปลาที่ตายจากการเลี้ยงซึ่งมีจำนวนมาก เศษหัวปลาและไส้ปลาจากกลุ่มทำปลาร้า ขยะจากพืชผักหรือเศษอาหารครัวเรือน ซึ่งปื๋อหมักชีวภาพและจุลินทรีย์มีประโยชน์ ต่อการนำผลผลิตปื๋อหมักชีวภาพและจุลินทรีย์ที่ได้ไปใช้ในการปรับสภาพน้ำให้เหมาะกับการเลี้ยงกุ้ง / ปลา นอกจากนี้การเลือกทำปื๋อหมักชีวภาพและจุลินทรีย์ ยังมีเหตุผลที่ว่าปื๋อหมักชีวภาพสามารถใส่ในนาข้าวได้ตามที่ต้องการไม่จำกัด เนื่องจากผลิตเองสามารถใส่ได้หลายครั้ง(๒-๓ครั้ง) มีประโยชน์ต่อการลดต้นทุน การผลิตจากการซื้อปื๋อและสารเคมี นอกจากนี้ยังช่วยในการดับกลิ่นมูลสัตว์และห้องน้ำ ซึ่งถือเป็นการจัดการเพื่อการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกภายในครัวเรือนและชุมชน โดยกลุ่มปื๋อหมักชีวภาพ จะเน้นการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือน ตลอดจนแบ่งปันและแลกเปลี่ยนในกลุ่มเครือข่ายและผู้สนใจ

2) กลุ่มเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ อุทัยวรรณพันธุ์ปลา

จากการสัมภาษณ์ปัจจุบันการดำเนินงานของเกษตรกรที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ อุทัยวรรณพันธุ์ปลา ไม่มีการจัดตั้งเป็นรูปของกลุ่ม แต่เกษตรกรที่ดำเนินการอยู่แล้วในครอบครัวที่ประกอบด้วย ตัวเอง ภรรยา และลูกๆ ได้ดำเนินการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ โดยการอาศัยวิธีการสังเกตและจดจำ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และจากประสบการณ์ที่ยาวนาน จนเป็นที่รู้จักและชื่นชมของคนในชุมชน ประกอบกับชุมชนมองเห็นความสำเร็จของการประกอบอาชีพของครอบครัวได้มาเรียนรู้และนำความรู้กลับไปทำเอง และยังเป็นแหล่งจำหน่ายพันธุ์สัตว์ต่างๆ เช่น ปลา กบ วัว ม้าสวยงามให้กับเกษตรกรและผู้ที่สนใจรายอื่นๆ ปัจจุบัน เป็นที่รู้จักและยอมรับของบุคคลทั่วไปทั้งจากภาครัฐและเอกชน และยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษในหัวข้อการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำให้กับหลาย

สถาบันการศึกษา อีกทั้งยังรับเป็นสถานที่ฝึกงานให้กับนักศึกษาวิชาเกษตรและสัตวแพทย์ รวมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มบุคคลจากหลายพื้นที่มาศึกษาดูงาน

3) กลุ่มเพาะเห็ดปลอดสาร

จากการสัมภาษณ์ นายสมศักดิ์ศรี สันจิตติ พบว่าการดำเนินงานของเกษตรกรที่เพาะเห็ดปลอดสาร ไม่มีการจัดตั้งเป็นรูปของกลุ่ม แต่เกษตรกรที่ดำเนินการอยู่แล้ว ในครัวเรือนที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ และน้องชายได้ดำเนินการเพาะเห็ดขายแบบครบวงจร จนเป็นที่รู้จักและชื่นชมของคนในชุมชน ประกอบกับชุมชนมองเห็นความสำเร็จของการประกอบอาชีพของครอบครัวของสมศักดิ์ศรี จึงได้มาเรียนรู้และนำความรู้กลับไปทำเอง และในครอบครัวของยังเป็นผู้รู้จักในจำหน่ายวัตถุดิบเพื่อการเพาะดอกเห็ดให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ ด้วย แรกๆ ก็เป็นผู้รู้จักในชุมชนก่อน จนกระทั่งปัจจุบันเป็นที่รู้จักของเกษตรกรจากที่อื่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กลุ่มบุคคลจากหลายพื้นที่มาศึกษาดูงาน ได้ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรในพื้นที่ ทั้งด้านความรู้และวัสดุอุปกรณ์ จนเกษตรกรในพื้นที่หลายรายสามารถดำเนินกิจกรรมการเพาะเห็ดเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าของชุมชนได้

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเสม็ดใต้

จากการจัดเวทีชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเสม็ดใต้ โดยมีแกนนำชุมชน ตำบลเสม็ดใต้ ได้แก่ ผู้สูงอายุ เยาวชน กลุ่มแม่บ้าน พระครูปราษฎ์ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดใต้ จำนวน 25 คน ให้ข้อมูลปัญหาที่เป็นอุปสรรค ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเสม็ดใต้ พบว่า

1. ชุมชนตำบลเสม็ดใต้มีปัญหาในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ข่าวสารไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น นักท่องเที่ยวเป็นดิน ที่พักโฮมสเตย์ยังขาดการสาธิตอุปโภคค่าน้ำประปา ในบางพื้นที่ของตำบลเสม็ดใต้ยังไม่ได้รับความสะดวกในการใช้น้ำประปา

2. เยาวชนในชุมชนคลังไค้วัตถุดิบเรียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกโดยลิ้มร่ำกาแฟ วัฒนธรรมพิธีกรรมและความเชื่อแบบดั้งเดิม ไม่ได้รับการสืบทอดต่อเยาวชนรุ่นหลัง เช่น หมอยา พันทาแผนโบราณ หมอขวัญ การทำเครื่องจักสาน การประกอบพิธีกรรมต่างๆ ข้อมูลดังกล่าวถือเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชนสามารถเป็นผู้จัดการการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยตัวของชุมชนเองได้

3. การคมนาคม การติดต่อกับชุมชนภายนอก ติดต่อกันได้ทางเดียวคือทางบก โดยรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ในชุมชนไม่มีรถโดยสาร ส่วนถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต บางช่วงการคมนาคมในหมู่บ้านไม่ค่อยสะดวกเพราะ ถนนแคบ

4. ด้านที่พักและอาหาร เนื่องจากชุมชนตำบลเสม็ดได้มีข้อจำกัดในเรื่องของระยะทางของที่พัก ซึ่งโอมเสตย์แต่ละหลังจะกระจายตัวกันไปตามลักษณะของพื้นที่ ไม่ได้รวมกลุ่มกันเป็นในลักษณะของหมู่บ้าน ส่วนในด้านอาหารยังไม่มีร้านสะดวกซื้อเพื่ออำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวที่จะเข้าไปเที่ยวในชุมชน

5. ด้านบริการข้อมูลการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวไม่ว่าจะเป็นหมู่คณะหรือมาเดี่ยวสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาโดยตรงกับ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดได้ คุณณิชาธิ์ นรภัทร์จรรย์ (086-8432555) เพื่อประสานงานหรืออาจศึกษารายละเอียดข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตก็ได้ แต่หากเมื่อถึงที่หมายแล้วยังไม่มีข้อมูล จะสามารถสอบถามข้อมูลได้จากท่านเจ้าอาวาสวัด หรือบุคคลที่ประจำอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งภายในแหล่งท่องเที่ยวจะมีป้ายบอกประวัติความเป็นมาของโบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆ

6. กิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมเด่นๆดังนี้

ประเพณีสงกรานต์นำรูปหล่อพระครูประดิษฐ์สุตาคม (หลวงพ่อดึก) ในประเพณีวันสงกรานต์ของทุกปี

กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการเสริมอาชีพ ได้แก่ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มปลาร้า กลุ่มวิสาหกิจบ้านสนามช้าง (ปลาชีวแก้ว, ปลาต้มเค็ม) กลุ่มผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ กลุ่มเพาะเลี้ยงพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมกระบวนการผลิตในแต่ละกลุ่ม (ณิชาธิ์ นรภัทร์จรรย์ . 2554 : สัมภาษณ์)

กิจกรรมศูนย์ปฏิบัติธรรม วัดหัวสวน มีการจัดการอบรมฝึกปฏิบัติเน้นการวิปัสณากรรมฐานที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดหัวสวนจะจัดเป็นช่วงเวลาอบรม 3 วัน 2 คืน มีกิจกรรมหลักเป็นการนั่งสมาธิ และการเดินจงกรมเพื่อฝึกวิปัสณากรรมฐาน

7. ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยว เพราะรู้จากการบอกปากต่อปาก การประชาสัมพันธ์และเอกสารเผยแพร่ยังมีน้อย ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำการประชาสัมพันธ์ทางป้ายคัดเอ้าท์ตามแหล่งชุมชนต่างๆ แผ่นพับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในชุมชน และทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดได้

4.2 การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อยกระดับชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

หลังจากการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ บริบทชุมชนตำบลเสม็ดได้ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเสม็ดได้ สภาพปัญหา ตลอดจนอุปสรรคในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเสม็ดได้ โดยให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมค้นหา

สภาพปัญหาของชุมชนตำบลเสม็ดได้ ส่งผลให้ชุมชนตำบลเสม็ดได้รู้จักตนเองได้ดียิ่งขึ้น เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนตำบลเสม็ดได้เห็นถึงศักยภาพทางการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนตนเองเห็นถึงทุนทางสังคมที่ชาวบ้านตำบลเสม็ดได้มีอยู่และเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนตำบลเสม็ดได้ เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ระลอกแรกแล้วนั้น ในระยะต่อไปจะเป็นการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนตำบลเสม็ดได้ในการเตรียมตัวเป็นภาคีเครือข่ายท้องถิ่นประกอบด้วยกลุ่มเยาวชนและกลุ่มประชาชนในพื้นที่ ที่สนใจสมัครเป็นภาคีเครือข่ายชุมชน ซึ่งมีกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนตำบลเสม็ดได้ในการเตรียมตัวเป็นภาคีเครือข่ายท้องถิ่น ดังนี้

1) จัดเวทีสำรวจความต้องการอาสาสมัครภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลเสม็ดได้ในการพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับสู่การท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเสม็ดได้

จากการจัดเวทีชาวบ้านวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพแกนนำอาสาสมัครภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลเสม็ดได้เพื่อรองรับสู่การท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเสม็ดได้ พบว่าแกนนำอาสาสมัครภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลเสม็ดได้ต้องการพัฒนาศักยภาพตนเองเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

(1) พัฒนาความรู้เรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม

(2) พัฒนาความรู้เรื่องข้อมูลชุมชน ทุนทางสังคมและประวัติความเป็นมาของตำบลเสม็ดได้ เช่น วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมและวิถีชีวิตของชุมชนตำบลเสม็ดได้ เพื่อให้ภาคีเครือข่ายท้องถิ่นบรรยายข้อมูลชุมชนที่ถูกต้องในการนำเสนอต่อนักท่องเที่ยวโดยเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

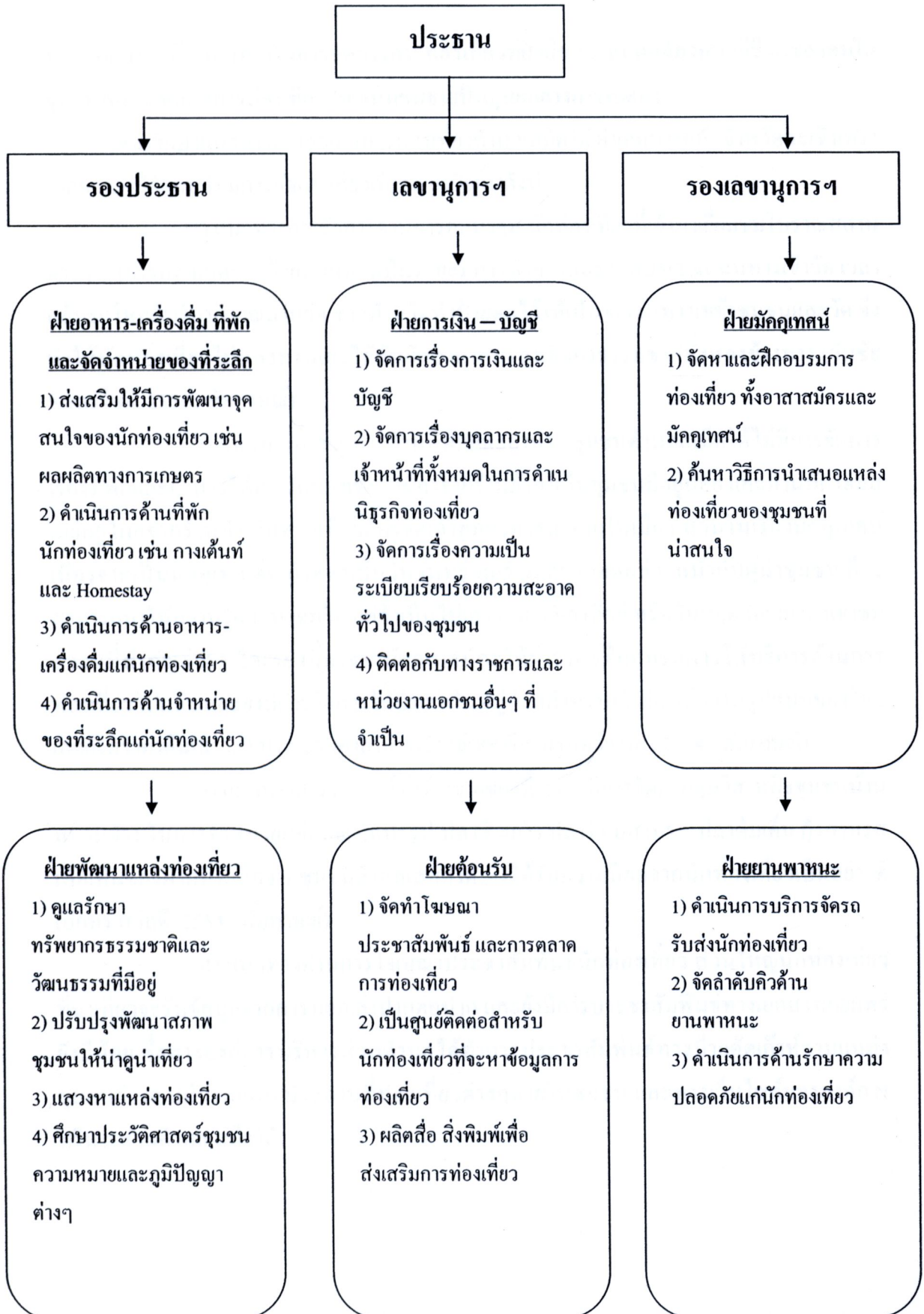
(3) พัฒนาความรู้เรื่องทักษะการเป็นภาคีเครือข่ายเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่น การพูดในที่ชุมชน การให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้แกนนำภาคีเครือข่ายตำบลเสม็ดได้มีความรู้ในเรื่องการบริการและการปฏิบัติของภาคีเครือข่ายที่ถูกต้อง

หลังจากแกนนำชุมชนและอาสาสมัครภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลเสม็ดได้ได้วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนตำบลเสม็ดได้แล้วนั้น ชาวบ้านจึงร่วมกันระดมความคิดว่าควรมีการพัฒนาศักยภาพแกนนำอาสาสมัครภาคีเครือข่ายชุมชนตำบลเสม็ดได้ใน 3 ประเด็นดังกล่าวเพื่อให้การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนตำบลเสม็ดได้เป็นรูปธรรมและดำเนินต่อไปได้ด้วยคนในชุมชนอย่าแท้จริงและต่อเนื่อง

2) การพัฒนาศักยภาพแกนนำในชุมชนตำบลเสม็ดได้ในการเตรียมตัวเป็นภาคีเครือข่ายท้องถิ่น

ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของหมู่บ้านนั้นจะมีลักษณะที่เน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ โดยนักท่องเที่ยวจะเข้ามาพักกับชาวบ้าน ร่วมกันทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนเช้า และเที่ยวชมวิถีชีวิตศิลปหัตถกรรม โดยมีไกด์ในหมู่บ้านนำทางพร้อมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ของหมู่บ้านกระจายรายได้ สร้างงานในชุมชน การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ทำให้ชาวบ้านตื่นตัว ปรึกษาหารือและร่วมมือช่วยเหลือกัน ตลอดจนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกันเท่านั้น แต่ผลสำคัญของการท่องเที่ยวคือ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้ในการจุนเจือครอบครัวมากขึ้น จากการที่ชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ตามความถนัดและความสนใจของตน เพื่อรับการอบรมพัฒนาอาชีพเสริมที่ผู้นำหมู่บ้านจัดขึ้น เช่น กลุ่มจักสาน ทอเสื่อ ปลายี่สา ปลาช่อนแก้ว ซึ่งทุกกลุ่มมีความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

กลุ่มอาสาสมัครมัคคุเทศชนตำบลเสม็ดได้ได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านการบริการ โดยมีแกนนำชุมชน อาสาสมัครมัคคุเทศก์ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ได้ประชุมหาแนวทางและรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลเสม็ดได้ โดยมีความเห็นร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเสม็ดได้โฮมสเตย์ เพื่อทำหน้าที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว จากนั้นได้มีการเลือกประธานกลุ่มในการบริหารจัดการกลุ่ม โดยมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มเพื่แบ่งงานและกำหนดตัวผู้รับผิดชอบเป็นหัวหน้า ผลการประชุมในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มและผู้ที่ได้รับผิดชอบภาระงานของกลุ่มสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แสดงโครงสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

4.3 รูปแบบกลไกแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

จากการศึกษาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวตำบลเสม็ดได้ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จากผลการวิจัยพบว่า มีการจัดการเกี่ยวกับสภาพปัญหาดังนี้

1) แนวทางการจัดการด้านการคมนาคม นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมโบราณสถานต่างๆ สามารถสังเกตจากป้ายบอกทางเป็นระยะมีการทำความสะอาดบริเวณถนนทางเข้าวัด เวลาใกล้รถให้กลับในบริเวณลานวัด ชาวบ้านได้ทำป้ายติดไว้ให้เห็นชัดเจนทางเข้าชุมชนและวัด จึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่หลงทางและได้สัมผัสสภาวะบริสุทธิของธรรมชาติทั้งสองข้างทาง (วันชัย จันทรโชติ. 2554 : สัมภาษณ์)

2) แนวทางการจัดการด้านที่พักและอาหาร ชุมชนตำบลเสม็ดได้ไม่มีการจัดการเรื่องที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว เนื่องจากร้านค้าภายในชุมชนมีอยู่น้อย และบ้านพักโฮมสเตย์อยู่ไกลจากร้านค้า นักท่องเที่ยวต้องจัดเตรียมอาหารมาจากในเมือง ส่วนในเรื่องมัคคุเทศน์ เนื่องจากเป็นมัคคุเทศก์ ถ้าหากเป็นวันจันทร์-ศุกร์ จะต้องติดต่อล่วงหน้ากับผู้นำชุมชน ก็จะสามารถมาให้ความรู้และพาชมได้ แต่ถ้าเป็นไปเองวันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุด ก็สามารถเข้าชมสถานที่สำคัญต่างๆ ได้เลย เนื่องจากมัคคุเทศน์น้อยได้ผ่านการฝึกอบรมการให้บริการด้านการท่องเที่ยวไปแล้ว และยังมีการจัดการให้มีที่พักในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยวในรูปแบบของโฮมสเตย์ในราคาคืนละ 350 บาท รวมค่าอาหารเช้า (ณิชาธิ์ นรภัทรจารีย์ . 2554 : สัมภาษณ์)

3) แนวทางการจัดการด้านรายขายของที่ระลึก มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสนามช้าง ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป ปลาฉวีแก้ว ปลาร้า ปูสามรส ปลาต้มเค็ม กุ้งสามรส เพื่อเป็นของฝากที่ระลึกจากชุมชนตำบลเสม็ดได้ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี (อักษร สวัสดิ์ .2554 : สัมภาษณ์)

4) แนวทางด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะรับข้อมูลจากการบอกเล่าปากต่อปาก และยังมีการประชาสัมพันธ์ทางเอกสารเผยแพร่ ยังมีน้อย ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้ทำการประชาสัมพันธ์ทางป้ายคัดเอ้าท์ตามแหล่งชุมชนต่างๆ แผ่นพับแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆภายในชุมชน และทางเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเสม็ดได้

4.4 เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตของชุมชนเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน เพื่อให้เข้าใจประเด็นที่ศึกษาอย่างครบถ้วน

จากเวทีประชาคมชุมชนตำบลเสม็ดได้ โดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเพาะเห็ด (รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม ดังภาคผนวก ก) พบว่าในตำบลเสม็ดได้มีผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างหลากหลาย ที่มีคุณภาพ ดังนี้ ปลาชีวก้าว ปลาร้า ปลาร้ากั่วกลิ้ง ปลาตะเพียนต้มเค็ม ปลานิลแดดเดียว ปูสามรสปลาสามรส กุ้งสามรส ก้างปลาทอด และผลิตภัณฑ์จากเห็ด

4.4.1 ผลจากเวทีประชาคมตำบลเสม็ดได้ พบว่าสมาชิกแต่ละกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังนี้

- 1) ต้องการเทคนิควิธีในการดัดแปลงวัตถุดิบให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ ที่ต่างไปจากเดิม สมาชิกกลุ่มกล่าวว่า “ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ให้มีผลิตภัณฑ์หลากหลายรูปแบบจะได้มีสินค้าให้ลูกค้าเลือก” (อักษร สวัสดิ์ 2554) และ(นางสาวสุดี โอ่งเจริญ 2554) ยังกล่าวเสริมอีกว่า “หากมีคนมาสั่งหลายแบบก็ไม่สามารถทำให้ได้ เพราะผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีแต่รูปแบบเดิมๆเท่านั้น”
- 2) ต้องการมีคนมาสอนและสาธิตวิธีการผลิตผลิตภัณฑ์แบบใหม่ๆ อยากให้มีผู้เชี่ยวชาญในอาชีพของแต่ละกลุ่มมาชี้แนะวิธีการอย่างใกล้ชิด โดยทำให้ดูเป็นต้นแบบ
- 3) ต้องการเครื่องจักรกลที่จะนำมาใช้ผลิตผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพสูงและมีรูปแบบใหม่ๆ ให้สามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างๆ
- 4) ต้องการทราบเทคนิควิธีที่จะบริหารงานหรือการจัดการกลุ่มให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มกล่าวว่า “ตอนนี้สมาชิกมาทำบ้างไม่มาทำบ้าง หากมีเตรียมวัตถุดิบในการผลิตก็จะมาช่วยกัน และยังไม่ได้แบ่งหน้าที่กันใช้อย่างชัดเจน” (อักษร สวัสดิ์ 2554)

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีความต้องการผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ๆ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ยังไม่เชื่อมั่นว่ากลุ่มของพวกเขาจะสามารถทำได้ จึงต้องการได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถ และความเชี่ยวชาญมาสอนและสาธิตให้ดูอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้ฝึกหัดทำตาม นอกจากนี้ทางกลุ่มขาดอุปกรณ์ที่จะนำมาพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องจักรกล และเทคนิคการผลิต

4.4.2 การนำแนวทางการพัฒนาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น

จากการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนตำบลเสม็ดได้ได้มีการจัดให้มีการปฏิบัติการด้วยตนเองเพื่อปรับปรุงรูปแบบและพัฒนาคุณภาพของ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้กำหนดให้สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้ดำเนินการฝึกฝนพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตนเอง เป็นเวลานานกว่า 2 เดือน คือตั้งแต่วันที่ 15 เมษายน 2554 – 15 มิถุนายน 2554 โดยได้มีรายละเอียดของการปรับปรุงพัฒนา ดังนี้

- 1) ด้านการปรับปรุงพัฒนาวัตถุดิบ
- 2) ด้านการจัดหาวัตถุดิบ ได้จัดหาวัตถุดิบวัสดุอุปกรณ์มาเพิ่ม เพื่อให้มีผลผลิตแปลกใหม่และมีคุณภาพดีขึ้น
- 3) ด้านการปรับปรุงเทคนิคการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยคิดค้นการปรับปรุงรสชาติแปลกใหม่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค
- 4) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เป็น ของฝาก ของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว
- 5) ด้านกระบวนการผลิตสิ่งของเครื่องใช้รูปแบบใหม่ๆ ได้จัดหาเครื่องมือมาประกอบการผลิตเพิ่มขึ้น
- 6) ด้านการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ มีการปรับปรุง คือสมาชิกทุกคนที่ทำหน้าที่ในการผลิตนั้น จะมีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ก่อนการผลิต และมีการตรวจสอบความเรียบร้อยไปพร้อมๆ กัน เมื่อทำการผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีการตรวจสอบความเรียบร้อยไปพร้อมๆ กัน เมื่อทำการผลิตเรียบร้อยแล้ว ก็ได้มีการตรวจสอบความเรียบร้อยของผลิตภัณฑ์ก่อนที่จะนำไปบรรจุหีบห่อ เพื่อนำไปจำหน่าย อย่างไรก็ตามก็คิดว่า จะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ดีขึ้นหลายด้านแต่กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4.2.3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลปัญหาของกลุ่มและได้นำมาพัฒนาเพื่อให้สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้ร่วมวางระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิมโดยวิธีการดังนี้

- 1) ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความรู้ความสามารถของสมาชิกแต่ละคน และได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการทำงานภายในกลุ่ม โดยมีเป้าหมายหลักคือ ให้สมาชิกกลุ่มได้ทำหน้าที่ตามที่ตนถนัดมากที่สุด
- 2) การวางแผนควบคุมปริมาณและคุณภาพการผลิต ผู้วิจัยได้ขอให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันวางแผนการผลิตให้เหมาะสม ซึ่งสมาชิกกำหนดว่า ในแต่ละครั้งของการคัดเลือกวัตถุดิบจะต้องนำวัตถุดิบที่มีอยู่มาใช้ในการผลิตให้หมดก่อนการเตรียมในครั้งถัดไป และจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของวัตถุดิบ รวมทั้งคุณภาพของการผลิตด้วย ฯลฯ เป็นต้น